

Pygamberlik Ruhü: Ýarygijeki Gykyş

Habakugyň Iki Tagtasy

Jeff Pippenger

2012-10-13

Düşündiriş Sözi

Ýakynda biz web sahypamyzda görkezilen dürli dillere terjime edilmegi üçin Habakkugyň Iki Tagtasyňyň göçürmesini taýýarlamaga başladyk. Dilden edilen bir beýanaty ýazmaça beýanata öwürmek wezipesi, sözleýin beýanaty ýazmaça beýanata öwürmek üçin geçilmeli ähli tapgyrlara, şeýle hem materialy ahyrsoňunda web sahypasyndaky dürli dillere terjime etmegiň zerur kynçylyklaryna tanyş bolmadyk adam üçin düşünilişinden has-da çylşyrymlydyr. Biz ýaňy-ýakynda togsan baş beýanatyň ilkinjisiniň nusga taýdan redaktirlenişine başladyk, we men biziň hem geçmeli ýene bir tapgyrymyzy ýüze çykardym. Bu, 1989-njy ýyldan başlap häzirki taryhymyza çenli bu habaryň tapgyrlygyn ösüşi bilen baglydyr.

Takmynan on baş ýyl ozalky düşündirişlerde düşüniliş taýdan bäbeklik döwründe bolan hakykatlar bardy. Şol hakykatlaryň ilkinjisi, meniň aýdyňlaşdyrmaly zadym, Millerit taryhynda ikinji perişdäniň gelmegidir. Şol wagt men ikinji perişdäniň, protestant ybadathanalary Milleriň birinji perişdäniň habaryny beýan edişine garşy öz gapylaryny ýapyp başlanda, 1843-nji ýylyň tamamlanmagy bilen baglanyşyklylykda gelendigine düşünyärdim. William Miller 1843-nji ýylyň 1843-nji ýylyň 22-nji martynda başlanandygyny we 1844-nji ýylyň 22-nji martynda tamamlanandygyny kesgitleýär diýip ynanan wagt hasabynyň esasynda işledi. Ol soňunda iki mukaddes çarta ýerleşdirilen üç pygamberligiň 1843-nji ýylda tamamlanjakdygyny pikir edipdi, we şol ýylyň 1844-nji ýylyň 22-nji martynda tamamlanýandygyna ynanýardy. Ol iki meselede ýalňyşýardy.

Danyýl on ikidäki 1335 gününüň, Lewiler ýigirmi altydaky “ýedi döwrüň” 2520 ýylynyň we Danyýl sekizdäki 2300 gününüň üç pygamberligi Miller tarapyndan 1844-nji ýylyň mart aýynda tamamlanýar diýip düşünilirdi. Şondan soň Reb Şamuwel Snoua pygamberlikleriň 1843-nji ýylda däl-de, 1844-nji ýylda tamamlanýandygyna düşünmekde ýol görkezdi. Snou wagty hasaplamagyň karaim usulyny ulandy; bu Milleriň ulanyp gelýän wagt hasaplamasy däldi. Miller ýylyň hasabyny ýazdan ýaza esaslandyryan rabbinik/deňgün esasly wagt hasaplamasyny ulanyp gelýärdi.

Biz Habakkugyň Iki Tagtasyňyň hödürleýärkäk, bu taryhy hakykata düşünmändik we Milleriň tejribesini 1844-nji ýylyň 22-nji martynda ikinji perişdäniň gelişini hem-de gijikme wagtyňyň başlangyjyny belläp görkezmek üçin ulanýardyk. Men ikinji perişdäniň gelişiniň Protestantlaryň Milleriň birinji perişde baradaky habaryny ret eden wagtyna laýyk gelendigine düşünyärdim, we häzir hem şeýle düşünyärim; aşakdaky parçanyň özi meniň daýanýan salgymdy.

“1842-nji ýylyň iýun aýynda jenap Miller Portlanddaky Kasco köçesiniň ybadathanasynda öz leksiýalarynyň ikinji tapgyryny berdi. Men bu leksiýalara gatnaşmagy uly artykmaçlyk hasap etdim; çünki ruhdan düşgünçilige duçar bolupdym we Halasgärim bilen duşuşmaga özümi

taýýar duýmaýardym. Bu ikinji tapgyr şäherde birinjisinden has-da uly tolgunyşyk döretdi. Az sanly kadadan çykmalardan başga, dürli denominasiýalar öz ybadathanalarynyň gapylaryny jenap Milleriň önünde ýapdylar. Dürli münberlerden edilen köp wagyzlar lektoryň güman edilýän fanatik ýalňyşlyklaryny paş etmäge synanyşdy; emma aladaly dinleýjileriň köpçüligi onuň ýygnaclaryna gatnaşdy, köpler bolsa jaýa girip bilmediler. Jemagatlar adatdan daşary ümsüm we ünsli boldular.” Life Sketches, 27.

Men gapylaryň Milleriň habaryna ýapylmagyna ilkinji perişdäniň ret edilmeginiň başlangyjynyň alamaty hökmünde düşündim, hem-de wagty hasaplamagyň rabbinik/gije-gündiziň deňleşmegine esaslanýan usuly baradaky Milleriň düşüncesine laýyklykda, 1844-nji ýylyň 22-nji marty 1843-nji ýylyň tamamlanandygyny görkezýär diýip çak etdim. Milleriň 1842-nji ýylyň iýunynda Portlendde eden beýanaty hakykatda kem-kemden öňe giden bir ret edilmäni görkezýän bir ýol belgisi bolup, ol ahyrsoňy 1844-nji ýylyň 18-nji aprelinde tamamlandy; emma şol beýanatlar edilýän wagtynda biz Samuel Snouwýň wagty hasaplamagyň Karaite usulyny ulanşyny entek tanamandyk.

Biz nusga taýdan redaktirlemäge başlan ilkinji tanyşdyrylyşyň dowamynda, şol wagtda ýazga geçirilenleriň häzirki wagtda öwredýän zadymyza garşy gelýän ýaly görünýändigini görüp başladym. Şeýle-de bolýar, şeýle-de bolmaýar. Bu, diňe ikinji perişdäniň yzygiderli gelşine berlen bir nygtawdyr, hem-de bu habaryň yzygiderli açylşynyň bir mysalydyr; edil Millerçi taryhynda hem şeýle bolşy ýaly. Bu düşündiriş belligi, 1844-nji ýylyň 19-njy aprelini ilkinji Millerçi lapykeçlik hökmünde kesgitlemegimiz we öň öwredilen zatlar sebäpli бүдrenlere jogap bermelidir.

“Birinji we ikinji habarlamalar 1843-nji we 1844-nji ýyllarda berildi, biz bolsa häzir üçünji habarlamanýň yglan edilmegi döwründedir; emma şol üç habarlamanýň hemmesi henizem yglan edilmelidir. Olaryň hakykaty gözleýänlere gaýtdan ýetirilmegi şu gün hem öňküleriniň ählisindäki ýaly zerurdyr. Biz ýazgy we ses arkaly bu yglany ýaňlandyrmaly, olaryň tertibini hem-de bizi üçünji perişdäniň habarlamasyna getirýän pygamberlikleriň ulanylyşyny görkezmelidir. Birinji we ikinjisiz üçünji bolup bilmez. Bu habarlamalary biz dünýä neşirler arkaly, wagyzlarda, pygamberlik taryhynyň ugry boýunça bolup geçen zatlary we boljak zatlary görkezmek bilen bermelidir.” Selected Messages, book 2, 104.

Habakgugyň Iki Tablasy 1 / 95

Habakkugyň Iki Tagtasy we Ýarygije Çykylygy barada Giriş

Bu tapgyrda biz giň wagtda dowamynda Habakkugyň iki tagtasyna — 1843-nji we 1850-nji ýyllaryň Çyzgylaryna — serederis. Ilki bilen, Ýarygije Gykylygyny öz ýerine goýmak bilen başlarys. Aýdylyşy ýaly, başlangyç beýanlaryň köpüsi bu habara tanyş bolanlar üçin gaýtalama bolar; emma biz bu habara täze bolan adamlar tarapyndan öwrenilip bilinjek bir tapgyr taýýarlap ýörendigimiz sebäpli, olar üçin käbir esasy pikirleri beýan etmeli. Biz Ýarygije Gykylygyndan başlarys we Ellen Waýtyň ilkinji görüşinde duş gelinýän bir tarapa ünsi jemläris. Geliň, Christian Experience and Teachings, 57-nji sahypadaky birinji abzasy okalyň.

1844-nji ýylda wagtda geçenden kän wagtda geçmänkä, maňa ilkinji açyk görnüş berildi. Men Meýn ştatynyň Portlend şäherinde ýaşayan, ýuregi meniňkine baglanyşykly bolan, Mesihdäki

mähriban uýam hanym Hainesiň ýanyna myhman bolup barypdym. Biz başimiz, hemmämiz hem aýal, öý maşgalasynyň gurbanlyk ojagynyň önünde ümsümlik bilen dyza çöken ekenik. Biz doga edip durkak, Hudaýyň güýji maňa ozal hiç haçan bolmadyk derejede geldi.

Uýam Waýt bilen ýürekdeş bolan bu baş zenan, Hudaýyň güýjüniň hiç bir görnüşdäki ýüze çykyşyna garşy durmaýardylar. Aýratyn bellärlikli tarapy, olaryň hemmesi zenandy, bu bolsa ybadathanany aňladýar; üstesine-de olaryň sany başdi, munuň baş payhasly gyz hökmünde görülmegi mümkin. Bu diňe bir synlamadyr.

Men ýagtylygyň gurşawynda ýaly bolup görünýärdim we ýerden barha ýokarrak galýardym. Men dünýäde advent halkyny gözlemek üçin yzyna öwrüldim, ýöne olary tapyp bilmedim. Şonda bir ses maňa: «Ýene seret we biraz has ýokarraga seret» diýdi. Muny eşidip, gözlerimi ýokary galdyrdym we dünýäniň üstünden beýikde uzalyp gidýän göni we dar bir ýoly gördüm. Bu ýolda Advent halky ýoluň aňyrsyndaky ujunda ýerleşýän şähre tarap barýardy. Ýoluň başynda olaryň yz tarapynda bir ýagty nur goýlupdy; perişde maňa munuň Ýarygije Çagyryşy bolandygyny aýtdy. Bu nur tutuş ýoluň boýuna şöhle saçýardy we olaryň бүdremezligi üçin aýaklaryna ýagtylyk berýärdi. Eger olar gözlerini özläriniň önünde bolup, olary şähre alyp barýan Isa berk dikseler, amanykda bolardylar. Emma köp geçmänkä, olaryň käbiri ýadady we şäheriň örän uzakdygyny aýdyp, oňa mundan öň eýýäm gireris diýip garaşandyklaryny aýtdylar. Şonda Isa Öz şöhratly sag elini galdyryp, olary ruhlandyrýardy; Onuň elinden advent toparynyň üstünde tolkunyp duran bir ýagtylyk çykýardy, olar bolsa: «Alleluia!» diýip gygyryşýardylar. Beýlekiler bolsa olaryň yz tarapyndaky nury howlukmaçlyk bilen inkär edip, olary beýle uzaklyga getireniň Hudaý dälidigini aýdýardylar. Şonda olaryň yz tarapyndaky nur öçdi, aýaklaryny doly garaňkylykda galdyrdy; olar бүdrediler, nyşany we Isany gözden ýitirdiler-de, ýoldan aşakdaky garaňky we azgyn dünýä gaçyp düşdüler.

Uilýam Miller we Ýarygije Çagyryş

Bu ilkinji çykyşda, birnäçe meseläni kesgitleänimizden soň, 1844-nji ýylyň dekabrynda geçirilen Adventistleriň Low Hampton maslahaty barada gürrüň ederis. Bu maslahatda käbir Milleritler ýygmandylar, we William Miller Ýarygije Çagyryşynyň düşünilişini ret etdi. Bu ýerdäki mantyk şundan ybaratdyr: bu görnüş, hemmämiz üçin bolsa-da, aýratyn-da William Miller üçindi.

Şol bir aýyň özünde, William Miller olaryň yzndaky ýagtylygy — Ýarygije Gykylygyny — inkär etdi; bu hem onuň aşakdaky erbet dünýä tarap ýoldan ýykylmagyna sebäp boljakdy. Munuň netijelerini biz öwrenip çykyşarys. Taryhy subutnamalar Milleritleriň ählisiniň özläriniň on gyz hakdaky timsaly berjaý edýändiglerine ynanandyklaryny görkezýär; bu olaryň arasynda giňden mälim hakykatdy. Biz William Milleriň Ýarygije Gykylygynyň nämedigine düşünjesiniň bolandygyny görkeziris. Miller Ýarygije Gykylygynyň Daniel 8:14 we Ylham 14:6-9-daky höküm sagady habarydygyna ynanýardy. Ol özüniň 1830-njy ýyllaryň başlarynda wagyz edip başlan habarynyň Ýarygije Gykylygydygyna — “Ine, güýew gelýär” — we Isanyň dünýä güýew hökmünde gelýändigine ynanýardy.

Millerçileriň taryhynyň köp böleginde olar özläriniň on gyz baradaky timsaly ýerine ýetirýändiglerine ynanýardylar, ýöne Gije ýarymdaky çagyryşyň özläriniň wagyz edip gelen

habaryny suratlandyryandygyny pikir edýärdiler. Emma 1844-nji ýylyň tomsuna çenli täze we dogry düşünje ýüze çykdy: Gije ýarymdaky çagyryş Ýedinji aý hereketi bolup, Isanyň ýedinji aýyň onunjy güni gelmegine garaşylýardy. Şol hakyky Gije ýarymdaky çagyryşdy. Miller 1844-nji ýylyň dekabrynda hakyky Gije ýarymdaky çagyryşy ret edende, ol 1844-nji ýylyň tomsundaky taryhy ret edýärdi we onuň 1830-njy ýyllardan bäri dowam edip gelen diňe umumy habar bolandygy baradaky öňki garaýşyna dolanýardy. Gije ýarymdaky çagyryşyň dinamikasyna düşünmek örän möhümdir. Eger siz 2520-ä Millerçiler ýaly düşünmeseňiz, Gije ýarymdaky çagyryşa düşüňip bilmersiňiz. Eger siz Gije ýarymdaky çagyryşa Millerçiler ýaly düşüňip bilmeseňiz, aşakdaky erbet dünýä alyp barýan ýoldan çykarsyňyz.

Bu düşündirişde biz şu gün Adventizmiň aýykdan-aýyk inkär edýän çyzgydaky käbir hakykatlar bilen başlarys. Ýedinji Gün Adventistler Ybadathanasynyň Mukaddes Kitap Gözleg Instituty hem-de Adventist ylahyýatçylarynyň köpüsi 2520-ni inkär edýär. Biz muny dowam edişimizde Mukaddes Kitaba esaslanyp ele alarys, ýöne ilki bilen Ellen Waýtyň 2520-ni doly goldaýandygyny görkezeris. Institut hem-de ylahyýatçylaryň köpüsi her Günlük baradaky öňdebaryjylaryň düşüňjesini hem inkär edýär. Biz Günlügiň butparazlykdygy baradaky öňdebaryjylaryň düşüňjesini inkär etmegiň Pygamberlik Ruhuny inkär etmekdigini görkezeris. Institut şeýle hem surnaýlar — Başınjy we Altynjy Surnaý baradaky öňdebaryjylaryň düşüňjesini aýykdan-aýyk inkär edýär. Biz surnaýlar baradaky öňdebaryjylaryň düşüňjesini inkär etmegiň Pygamberlik Ruhuny inkär etmekdigini görkezmek bilen başlarys.

Häzirki wagtda adventistleriň köpüsi 1290 we 1335 baradaky meselä in gowusy-da aýdyň däl. 1335 baradaky öňdebaryjy düşüňjesiz, 1844-nji ýylyň 22-nji martynda başlanan gijä galma wagtyny kesgitlemäge Injile esaslanýan hiç hili delil ýokdur. Gijä galma wagtyna düşünmezden, Ýarygije Gykylygynyň hereketlendiriji güýjüne düşünmek mümkin däldir. Ýarygije Gykylygyna düşünmezden, adam aşakdaky erbet dünýä tarap barýan ýoldan çykýar. Biz bu hakykatlary çyzgyda Pygamberlik Ruhunyň aýyk tassyklaýşy nukdaýnazaryndan görkezeris, soňra bolsa olary Hudaýyň Sözüne esaslanyp seljereris. Emma ilki bilen, Millerit taryhynyň töwereginde nämeleriň bolandygyny we Ýarygije Gykylygyny nämäniň emele getirendigini görmegimiz gerek.

Milleritleriň Taryhy we Birinji Perişdäniň Gelişi

Biz Milleritleriň taryhyny görkezmek we 1798-nji ýyly ara alyp maslahatlaşmak üçin Uriah Smitiň Thoughts on Daniel and Revelation atly eseriniň 521-nji sahypasyndan başlaýarys. Uriah Smit şeýle ýazýar: “Ylham 10-daky wakalaryň hronologiýasy bu perişdäniň Ylham 14-däki birinji perişde bilen birmeňzeşdigi baradaky hakykatdan hem has-da anyk kesgitleňýär.” Ylham 10-da güýçli bir perişde elinde aýyk duran kiçijik kitap bilen gökden inýär. Ellen Waýt bu güýçli perişdäniň Isa Mesihdigini, kiçijik kitabyň bolsa Daniýel Kitabydygyny bize habar berýär. Onunjy babyň ahyryna çenli Ýahana şol kiçijik kitaby iýmelidigi aýdylýar; ol onuň agzynda süýji, garnynda bolsa ajy bolar. Ýahan Milleritleriň taryhyny aňladýar; ol ýerde Daniýeliň habary süýjüdir, emma ajy lapykeçlige alyp barýar. Pionerleriň pikiriçe, Ylham 10-daky güýçli perişde Ylham 14-däki birinji perişdedir — olar şol bir perişdedir.

Biz köplenç Ylham kitabyndaky bu perişdeler barada anyk durup geçmek üçin kän wagt sarp etmeýäris, emma etmelidiris. Ylham 10-daky gudratly perişde, Uilýam Milleriň hem Ylham 14-däki birinji perişdäniň işini amala aşyryp, “Taňrydan gorkuň we Oňa şöhrat beriň, çünki Onuň höküm sagady geldi” diýen Gijeki ýarym çagyryşyny ýerine ýetirýär diýip ynanan şol perişdesidir. Onuň höküm sagady Daniel 8:14-e degişlidir. Bu perişdeler ýerine ýetirilen işiň dürli taraplaryny kesgitleýärler.

Uriah Smitha gaýdyp ýüzlensek: “Ylham 10-daky wakalaryň hronologiýasy bu perişdäniň Ylham 14-däki birinji perişde bilen birmeňzeşdiginden hem has anyk kesgitlenýär.” Ol olary nämeleriň baglanyşdyrýandygyny düşündirýär: ikisiniň-de yglan etmeli aýratyn habary bar, ikisi-de öz yglanyny güýçli ses bilen aýdýar, ikisi-de Ýaradana degişli meňzeş dili ulanýar, şeýle hem ikisi-de wagt hakynda yglan edýär — biri wagtyň indi bolmajakdygyna ant edýär, beýlekisi bolsa Hudaýyň höküm sagadynyň gelendigini yglan edýär. Ylham 14:6-daky habar ahyrzaman wagtynyň başlanmagynyň bu tarapynda ýerleşýär.

Uriýa Smit ahyrzaman wagtynyň 1798-nji ýyladygyny aýdýar, Ylham 14-däki habar hem şondan soň gelýär. Ol şeýle ýazýar: “Emma Ylham 14:6-daky habar ahyrzaman wagtynyň başlanmagynyň bu tarapynda ýerleşýär. Ol Hudaýyň höküm sagadynyň gelendiginiň yglanydyr, şonuň üçin hem ol öz ulanylyşyny iň soňky nesilde tapmalydyr. Pawlus gelen höküm sagadyny wagyz etmedi. Lýuter we onuň ýardamçylary hem muny wagyz etmediler. Pawlus geljekde boljak, ýöne takyk kesgitlenmedik bir höküm hakda delil getirdi, Lýuter bolsa ony öz döwründen iň azyndan üç ýüz ýyl soňra goýdy. Mundan başga-da, Pawlus belli bir wagt ýetýänçä, Hudaýyň höküm sagady geldi diýip wagyz edilmegine garşy ybadathanany duýdurýar.” 2 Selanikliler 2:1-3-de Pawlus, ilki bilen ýüz öwürme gelýänçä we günä adamy aýan edilýänçä, Mesihiniň gününüň golaý dældigini aýdýar. Pawlus günä adamyny, kiçi şahy, papalygy tanadýar we onuň hökmürowanlygynyň bütin döwrüni duýduryş bilen örtýär; bu döwür 1260 ýyl dowam edip, 1798-nji ýylda tamamlandy.

1798-njy ýylda Mesihiniň gününüň golaýdandygyny yglan etmäge garşy bolan çäklendirme gutardy. Ahyrzaman döwri başlandy, we kiçi kitabyň möhri aýryldy. Şondan bäri Ylham 14-däki perişde öňe çykdy. Uriah Smit şeýle diýýär: “Muny görjek bolsaňyz, 1798-nji ýyldan bäri birinji perişdäniň habary öňe çykdy. 1798-nji ýylda Ylham 14-däki birinji perişde taryhda peýda bolýar” — bu pioner düşünjesidir. “Şondan bäri Ylham 14-däki perişde Hudaýyň höküm sagadynyň gelendigini yglan etdi, onunjy bapdaky perişde bolsa wagtyň indi bolmajagyna ant içip, deňziň we gury ýeriň üstünde durdy. Olaryň birligi şübhesizdir. Birini ýerleşdirýän ähli deliller beýlekisi üçin hem güýje eýedir. Häzirki nesil bu iki pygamberligiň berjaý bolmagyna şaýatlyk edýär. Adventiň wagyz edilmeginde, aýratyn-da 1840-dan 1844-e çenli, olaryň doly we jikme-jik amala aşmagy başlandy.”

Smit Ylham 14-däki birinji perişdäniň 1798-nji ýylda gelmegine degişlilykda 1840 we 1844-nji ýyllary belleýär, ýöne habaryň güýçlendirilýän ýeri hökmünde birinji perişdäni 1840-njy ýylda hem belleýär. Geliş hakdaky wagyzda, esasan-da 1840-dan 1844-e çenli döwürde, olaryň doly ýerine ýetirilmegi başlandy. Perişdäniň bir aýagynyň deňziň üstünde, beýlekisiniň bolsa gury ýerde bolmagy, onuň yglaniniň giň gerimini aňladýar. Habaryň ummany aşyp, dürli milletlere ýaýramalydy, we geliş baradaky yglan hakykatdan-da dünýäniň her bir missionerlik duralgasyna

baryp ýetdi. 1840-njy ýyldan başlap, Ellen Waýtyň aýdyşyna görä, birinji perişdäniň habary dünýäniň her bir missionerlik duralgasyna ýetirildi. Bu, Mukaddes Kitabyň pygamberliklerindäki ýyl-gün ýörelgesiniň Osman imperiýasynyň çökmegi bilen tassyklanmagy arkaly ýerine ýetirildi. Bu pursatda biz jikme-jiklikler bilen iş salyşman, eýsem Millerit taryhy we Ýarygijäniň Gykylygynyň dinamikasy üçin sahnany taýýarlaýarys.

Esasy Taryhy Wakalar: 1833 we Ýyldyzlaryň Gaçmagy

1833-nji ýylda ýyldyzlaryň gaçmagy bolup geçdi. Ellen Waýt «Beýik Jedel» atly eseriniň 333-nji sahypasynda şeýle diýýär: «1833-nji ýylda, Miller Mesiheň tiz wagtda geljekdiginiň subutnamalaryny halk önünde beýan edip başlamagyndan iki ýyl soň, Halasgär tarapyndan Öz ikinji gelişiniň alamatlary hökmünde wada berlen alamatlaryň in soňkusy peýda boldy. Isa şeýle diýdi: “Ýyldyzlar asmandan gaçar.” Matta 24:29. Şeýle hem Ylham kitabynda Ýahýa, Hudaýyň gününüň gelmegini önünden habar berjek wakalary görnüşde görüp, şeýle yglan etdi: “Asman ýyldyzlary, güýçli ýel onuň düýpünden sarsdyrylanda, injir agajynyň bişmedik injirlerini döksi ýaly, ýere gaçdy.” Ylham 6:13. Bu pygamberlik 1833-nji ýylyň 13-nji noýabryndaky beýik meteor ýagşynda ajaýyp hem täsirli ýerine ýetirilişini tapdy.»

William Milleriň şaýatlygy şeýle gürrüň berýär:

“1833-nji ýylyň tomsunda, şenbe güni ertirlikden soň, bir meselä seretmek üçin iş stolumyň başyna oturdym; işe çykmak üçin ýerimden turanymda, ozalkysyndan-da güýçli täsir bilen şeýle söz ýüregime ornady: «Git-de muny dünýä aýd.» Bu täsir şeýle bir duýdansyz geldi we şeýle güýçli boldy welin, «Men gidip bilmerin, Ýa Reb» diýip, oturgyjyma gaýdyp çökdüm. «Näme üçin?» diýen jogap ýaly bir zat maňa gelen dek boldy; şonda ähli bahanalarym, ukypsyzylygym göz önüme geldi. Emma içki ezýetim şeýle güýçlendi welin, Hudaý bilen dabaraly bir äht baglaşdym: eger Ol ýoly açsa, men gidip, dünýäniň önünde öz borjymy ýerine ýetirerin. «Ýoly açmak diýmek bilen nämäni göz önünde tutýarsyň?» diýen pikir maňa gelen dek boldy. Men: eger maňa haýsydyr bir ýerde köpçüligiň önünde çykyş etmek üçin çakylyk gelse, men giderin-de, Rebbimiziň gelşi barada Mukaddes Kitapda näme tapandygymy olara aýdaryn, diýdim. Şol bada ähli yüküm üstümden aýryldy. Şeýle çakylygyň, ähtimal, maňa berilmezligine şatlanyp başladym, çünki men hiç wagt beýle çakylyk almamandyryn; başdan geçirýän synaglarym hem hiç kime mälim däl, üstesine-de, maňa haýsydyr bir zähmet meýdanyna çagyryş bolar diýen umydym juda azdy. Şol pursatdan takmynan ýarym sagat geçmänkä, men heniz otagdan çykmankam, ýaşaýan ýerimden takmynan on alty mil uzaklykda ýerleşän Dresden şäherinden jenap Guilfordyň bir ogly içeri girip, atasynyň meni soradandygyny we onuň bilen öýlerine gitmegimi isleýändigini aýtdy; men onuň meni haýsydyr bir iş boýunça görmek isleýän bolsa gerek diýip pikir etdim. Men ondan: «Näme isleýär?» diýip soradym. Ol ertesi gün olaryň ybadathanasynda wagyz bolmajakdygyny, şonuň üçin atasynyň meni gelip, halka Rebbimiziň gelşi baradaky mesele boýunça gürrüň bermegimi isleýändigini aýtdy. Men derrew öz-özümde gaharlanyp başladym, çünki men şeýle äht baglaşypdym. Şol pursatyň özüde Rebbe garşy baş göterdim-de, gitmezlige karar berdim. Men oglanyň özüne hiç hili jogap bermän, uly içki ezýet içinde golaýdaky bir tokaýa çekildim. Soňra men takmynan bir sagatlap Reb bilen göreşdim; Onuň bilen baglaşan ähtimden boşadylmaga çalyşdym, emma hiç hili ýeňillik tapmadym. «Sen Hudaý bilen äht baglaşyp, ony

şeýle tiz bozjakmy?» diýen söz wyždanyma basylp ýazylan dek boldy; şeýle etmekligiň çäksiz günäligi meni bütinleý ezdi. Ahyrynda boýun boldum-da, Reb maňa goldaw berse, Ondan merhemet we maňa talap etjek ähli zadyny ýerine ýetirmäge ukyp bermegine bil baglap, giderin diýip wada berdim. Men öýe gaýdyp geldim we oglanyň heniz garaşyp durandygyny gördüm. Ol günortanlykdan soňra çenli galdy, men hem onuň bilen bile Dresdene gaýtdym.”

1833-nji ýylyň tomsunda Miller habary köpçüligiň önünde hut şeýle beýan edip başlady. 1833-nji ýylyň dekabrynda ýyldyzlaryň gaçmagy onuň habaryna has uly çynlakaýlyk goşdy.

1840: Pygamberligiň Berjaý Bolşy we Osmanly Imperiýasy

1840-njy ýylda Ellen Waýt pygamberligiň ajaýyp ýerine ýetmesini beýan edýär. Bu parça Pygamberlik Ruhy bilen baglanyşykly ýazgylarda köplenç jedelleşdirilýär; käbirleri Uriýa Smitiň ony «Beýik Jedel» kitabyňa goşandygyny öňe sürýärler, emma bu deliller esassyzdyr. Ol 1840-njy ýylda çenli bolup geçen pygamberlik ýerine ýetmeleriniň yzygiderliligi, şol sanda ýyldyzlaryň gaçyşy we Gara Günüň hadysasy barada gürrüň edýär. Ol şeýle ýazýar: «1840-njy ýylda pygamberligiň ýene bir ajaýyp ýerine ýetmesi giň gyzyklanma dörettdi».

Ol diňe bir Joşaýa Liçiň ynsan çaklamasyna däl-de, eýsem Mukaddes Kitapdaky pygamberlige salgylanýar.

Mundan iki ýyl öň, ikinji gelşi wagyz edýän öňdebaryjy ruhany Josiah Litch Ylham 9 babynyň düşündirişini çap edip, Osmanly imperiýasynyň ýykylyjakdygyny önünden aýtdy. Onuň hasaplamalaryna görä, bu güýç 1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda agdarylmalý eken. Bellenen wagtda Türkiýe öz ilçileriniň üsti bilen Ýewropanyň Bileleşen Beýik Güýçleriniň goragyny kabul etdi we şeýlelik bilen özüni hristian milletleriniň gözegçiligi astyna goýdy. Bu waka pygamberligi takyk ýerine ýetirdi. Bu belli bolanda, köpler Milleriň we onuň ýaranlarynyň kabul eden pygamberlikleri düşündiriş ýörelgeleriniň dogrudygyna ynandylar, hem-de Advent hereketine ajaýyp bir itergi berildi. Bilimli we abraýly adamlar Miller bilen birleşip, onuň garaýyşlaryny wagyz etdiler we çap etdiler, hem-de 1840-dan 1844-e çenli iş çalt ýaýradý.

Uri Smit bize Ylham 14-däki birinji perişdäniň 1798-nji ýylda gelendigini aýdypdy, ýöne ol Ylham 10-daky şol bir perişdedir. Ylham 10-da Ýuhanna perişdäniň elinden kiçi kitaby alyp, ony iýmelidigi aýdylýar, ol hem onuň agzynda süýji bolar. Milerçi habary 1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda, Mukaddes Kitabyň pygamberliklerindäki ýyl-gün ýörelgesine esaslanyp, iki ýylyň dowamynda Osman imperiýasynyň çöküşini önünden aýdandan soň süýji boldy. Şol waka edil önünden aýdylan görnüşinde ýerine ýetende, olaryň wagyz edip gelen habary agyzlarynda süýji boldy.

1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda habar olaryň agzynda süýji boldy. Ýahýa, inen perişdäniň elinden kiçi kitaby almagy buýrulýar. Perişde 1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda inýär, Ylham 10-daky bu perişde Ylham 14-däki ilkinji perişde bilen şoldur. Ylham 14-däki perişde soňky döwrüň wagty bolan 1798-nji ýylda gelýär, emma onuň habary 1840-njy ýylda güýçlendirilýär. Ellen Waýt aýdýar: waka mälum bolanda, köp sanly adam Milleriň we onuň ýaranlarynyň kabul eden pygamberlik düşündiriş ýörelgeleriniň dogrulygyna ynandy. 1930-njy ýyllardan bäri,

1919-njy ýylda başlap, emma aýratyn-da 1930-njy ýyllarda, Adventizm Milleriň we onuň ýaranlarynyň kabul eden pygamberlik düşündiriş düzgünlerini ret etdi — şol düzgünler Mukaddes Kitaby öwrenmegiň subutnama aýatlary usulydyr.

1843-nji ýylyň Çyzgysy we Gijikme Wagty

Taryhdaky indiki aýanlaýjy belgi 1843-nji ýylyň çyzgysydyr; ol 1842-nji ýylyň maýynda taýýarlanyldy. Ellen Waýt şeýle diýýär: “Men 1843-nji ýylyň çyzgysynyň Rebbiň eli tarapyndan gönükdirilendigini, onuň üýtgedilmeli dældigini, sanlaryň Onuň isleýşi ýaly bolandygyny, şeýle hem hiç kim muny Onuň eli aýrylýança görüp bilmez ýaly, Onuň eliniň sanlaryň käbirindäki bir ýalňyşlygy örtüp gizländigini gördüm.” Bu çyzgy 1842-nji ýylyň maýynda taýýarlanan pygamberlik aýanlaýjy belgisidir. 1842-nji ýylyň iýunynda Protestant ybadathanalary öz gapylaryny ýapmaga başladylar we ikinji perişde gelýär.

„Şaýatlyklar“, birinji tom, 21-nji sahypadan: „1842-nji ýylyň iýun aýynda jenap Miller Men ştatynyň Portlend şäherindäki Kasko köçesiniň ybadathanasynda öz leksiýalarynyň ikinji tapgyryny berdi. Az sanly kadadan çykmalardan başga, dürli denominasiýalar jenap Milleriň garşysynda öz ybadathanalarynyň gapylaryny ýapdylar“. Ellen Waýt bize, Ýedinji gün adventist mesihçiler hökmünde, sebäpden netijä akyl ýetirmegi öwrenmelidigimizi habar berýär. Protestant ybadathanalarynyň öz gapylaryny ýapmagyna getiren sebäbe şu çyzgynyň girizilmegi boldy. Çyzgy maý aýynda girizilende, protestant ybadathanalary milleritleriň aldana düşen fanatiklerdigine karar berdiler.

Ilkinji lapykeçlik indiki. “Beýik göreş” kitabýndan, 393-nji sahypa:

1842-nji ýylyň özünde, bu pygamberlikdäki «görüňşi ýaz we ony tagtalaryň üstünde aýdyň et, ony okan adam ylgaý bilsin» diýen görkezme Çarlz Fitçe Daniýel bilen Ylham kitabynyň görnüşlerini düşündirmek üçin bir pygamberlik çyzgysyny taýýarlamak pikirini beripdi. 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndaky Uly Lapykeçligiň ön ýanynda aradan çykan Çarlz Fitç bu taryhda Reb tarapyndan ulanyldy. Ol çyzgyny taýýarlady we ol 1842-nji ýylyň maý aýynda neşir edildi.

Bu çyzgynyň neşir edilmegi Habakkugyň buýrugynyň berjaý bolşy hökmünde hasap edildi. Şeýle-de bolsa, hiç kim görüşiň amala aşmagynda görünüp duran gijikmäni duýmady. Şol bir pygamberlikde garaşmak döwri hem görkezilýär. Puşmançylykdan soň, şu Mukaddes Ýazgy möhüm bolup göründi: “Çünki bu görüş heniz bellenen wagty üçindir; emma ahýrynda ol sözlär we ýalan sözlemez; gijä galýan bolsa-da, oňa garaş, çünki ol hökman geler, gijä galmaz. Dogruçyl bolsa iman bilen ýaşar.”

Gijikdirilme wagty 1844-nji ýylyň 22-nji martynda bolan ilkinji lapykeçlikdir. Millerçiler mukaddes kitapdaky wagty hasabyny ulanmak arkaly dünýäniň soňunyň 1843-nji ýylda boljakdygyny öňünden aýdýardylar. Emma Reb şol wagta çenli gelmändigini üçin, ilkinji lapykeçlik 1844-nji ýylyň 22-nji martynda başlandy. Ine, şol gijikdirilme wagtydyr.

Bu, on gyzyň timsalyndaky, Habakkuk 2-deki we Daniýel 12-däki eglenme döwrüdür. Daniýel 12:11 şeýle diýýär: “Hemişelik gurbanlygyň aýrylýan wagtyndan bäri...” Öňbaşçylar, Klowisiň

westgotlary ýeňmegi bilen 508-nji ýylda butparazlygyň boýun egdirilendigine düşünyärdiler. Butparazlyk aýrylan wagtyndan we papalyk (ondan otuz ýyl soň, ýagny 538-nji ýylda) dikeldilen wagtyndan başlap, 1290 gün bolar. Indiki aýatda şeýle diýilýär: “Müň üç ýüz otuz baş güne garaşyp ýetýän bagtlydyr.” 508 üstüne 1335 goşulsa, 1843 bolýar. “1843-e ýetýän bagtlydyr.” 1335 eglenme döwrüni görkezýär we şeýle diýýär: “1843-e garaşyp ýetýän bagtlydyr.” Eger Ellen Waýtyň edişi ýaly, önbaşçylaryň “hemişelik gurbanlyk” baradaky düşüncesini goldasaňyz, bu aýdyňdyr.

Has-da-da aýdyňlaşdyrmak üçin, Işaya 30:18 şeýle diýýär: “Şonuň üçin Reb garaşar.” Bu ýerde Reb on gyzyň timsalyndaky ýigittir, we Ol eglenýär. “Şonuň üçin ýigit size merhemetli bolmak üçin eglener, şonuň üçin size rehim etmek üçin beýgeldiler, çünki Reb höküm Hudaýydyr. Oňa garaşýanlaryň hemmesi bagtlydyr.” Bu Daniýel 12:12 bilen gabat gelýär: “1335-e garaşyp ýetýän adam bagtlydyr.” Ýigit 1844-nji ýylyň 22-nji martynda eglenýär. Birinji lapykeçlige gelip, soňra garaşmak bilen baglanyşykly bir bereket bar. Siz bu ýere geleniňizde, garaşmalysyňyz. Näme üçin garaşýarsyňyz? Habakuk 2:3 şeýle diýýär: “Çünki görgü heniz bellän wagty üçindir, emma ahyrynda ol sözlär we ýalan sözlemez; ol eglense-de, oňa garaş.” 1335-e gelmegiň bereketi, Rebbiň Gijäniň ýarysyndaky Çagyryşy amal etjek bu taryhyna gelmegiň bereketidir.

Hemmeleriň ýary gijesindeki çagyryşa gatnaşmagyna ýol berilmez. Käbir adamlar Milleritleriň hatarynda Isa Mesih bilen şahsy tejribeleri ýa-da Hudaýyň Sözüni şahsy öwrenmeleri sebäpli däl-de, gorky zerarly ýola düşdüler. Ýary gijesindeki çagyryş gelmezden öň, Reb bu doganlary hereketden aýyrýar. Ilkinji lapykeçlik ýary gijesindeki çagyryşa taýýarlaýan amalyň bir bölegidir. Ellen Waýtyň aýdysyna görä, eger biz muňa düşünmesek, aşakdaky erbet dünýä alyp barýan ýoldan gaçyp düşeris.

Ikinji Perişdäniň Habarynyň Güýçlendirilmegi

Ilkinji Ýazgylardan, 238-nji sahypadan: “Ikinji perişdäniň habarynyň ahyryna golaý wagtda, men asmanyň tarapyndan Hudaýyň halkynyň üstüne ýagty saçýan beýik bir nury gördüm. Bu nuruň şöhleleri gün ýaly ýagty bolup görünýärdi, men bolsa perişdeleriň: ‘Ine, giýew gelýär’ diýip gygyryşýan seslerini eşitdim.” Bu ikinji perişdäniň habaryna güýç bermeli bolan Ýarygije Çagyryşy boldy. Öňdebaryjylar birinji perişdäniň habarynyň 1798-nji ýylda gelendigine, emma 1840-njy ýylda Osman imperiýasynyň çökmegi bilen güýçlendirilendigine düşünyärdiler. Ähli habarlar taryhyň belli bir pursatynda gelýär we şondan soň güýçlendirilýär. Ikinji perişdäniň habary 1844-nji ýylyň 22-nji martynda, protestant ybadathanalary Millerçi habara garşy öz gapylaryny ýapanda gelýär. Ýarygije Çagyryşy ikinji perişdäniň habaryna güýç berýär. Üçünji perişdäniň habary 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabrynda gelýär we Ylham 18-däki gudratly perişde oňa goşulanda güýçlendirilýär. Her bir habar taryhda gelýär we şondan soň güýçlendirilýär. Muňa düşünmek möhümdir.

Ýarygije ýary gygyrmasy ikinji perişdäniň habaryna güýç berdi. Perişdeler gökden ruhdan düşen mukaddesleri oýarmak we olary önlerinde duran beýik işe taýýarlamak üçin iberildi. Iň zehinli adamlar bu habary ilkinji bolup kabul edenler bolmadylar. William Miller bu habary ilkinji bolup alan däl; tersine, ol ony iň soňunda kabul eden boldy. Habara düşünmekde ol iň zehinli adamdy,

emma ilkinji bolan Samuel Snow boldy. Ozal işde öňbaşçylyk edenler bu habary kabul etmekde we gygyrmany güýçlendirmäge kömek etmekde iň soňky bolanlardy. Taryhy taýdan, Ýarygije ýary gygyrmasynyň habaryny iň soň kabul eden adam William Miller boldy.

Uly Çaknyşykdan, 376:

Ýarygije Çagyryşyň kuwwatlandyrylan döwründe takmynan 50,000 adam ybadathanalary terk etdi. Milleriň işi ybadathanalary berkitmäge gönükdiriligi sebäpli, başda oňa oňaly garaldy; emma ruhanylar we dini ýolbaşçylar Advent taglymatyna garşy çykmagy karar edensoňlar hem-de bu mesele boýunça ähli tolgunmany basyp ýatymagy islensoňlar, olar münberden oňa garşy durdular we öz agzalaryna ikinji geliş hakydaky wagyzlary diňlemäge, hatda jemagat ýygnaclarynda öz umytlary barada söz açmaga hem rugsat bermediler.

Häzirki wagtda Adventist ybadathanasynda bu habaryň ybadathanada, hatda hususy öýlerde hem öwredilmegini gadagan edýän ýolbaşçylar bu ýerde Millerçi hereketde öňünden şekillendirilendir.

Imanlylar özülerini uly synagyň we geň galmagyň içinde tapdylar. Olar öz ybadathanalaryny söýýärdiler we olardan aýrylmaga meýilli däldiler, emma Hudaýyň Sözüniň şaýatlygynyň basylyp ýatyrylýandygyny we pygamberlikleri derňemäge bolan hukuklarynyň inkär edilýändigini görenlerinde, Hudaýa wepalylygynyň olara boýun egmegi gadagan edýändigini duýdular. Hudaýyň Sözüniň şaýatlygyny daşarda goýmaga çalyşýanlar Mesihni ybadathanasyny emele getirýänler hökmünde kabul edilip bilinmezdi. Şonuň üçin olar öňki baglanyşyklaryndan aýrylmagy özülerini aklajy esas hökmünde gördüler. 1844-nji ýylyň tomsunda takmynan 50,000 adam ybadathanalardan çykdy.

Milleriň Düşünişi we Hakyky Ýarygije Çagyryşy

Elder Damsteegtiň “Foundation of Seventh-day Adventist Message and Mission” atly kitabyndan görnüşi ýaly, Miller Daniel 8:14-iň hem-de Ylham 14-däki birinji perişdäniň yglanynyň Ýarygije Çagyryşy — “İne, giýew gelýär” — bolandygyna ynanýardy. Ol bu habaryň Mesihni ikinji gelişini görkezýändigine ynanýardy. Miller bütin taryhy Ýarygije Çagyryşy hasaplaýardy, emma Ellen White Ýarygije Çagyryşynyň belli bir wagtda amala aşandygyny aýdýar. Samuel Snow öz çykyşyna “The True Midnight Cry” diýen at berip, Ýarygije Çagyryşynyň umumy habar bolandygyny öňe süren Millerçi taglymatdan ony tapawutlandyrdy.

Iň ruhy taýdan iň kämil bolanlar habary ilki kabul etdiler, ozal bu işde öňbaşçylyk edenler bolsa ony iň soňunda kabul edip, jarçylygyny güýçlenmegine goşant goşdular. 1833-nji ýyldan başlap işe ýolbaşçylyk eden William Miller 1844-nji ýylyň awgustynda Ýarygije Jarçylygy baradaky habar gelende, onuň bilen göreşdi. Ol ybadathanalardan aýrylmak meselesinde ynamsyzdy hem-de Ýarygije Jarçylygy barada başga bir düşüňjani köp ýyllap öwredip gelipdi.

Uilyam Miller şeýle ýazdy:

Men Rebbiň gelmegi üçin haýsydyr bir aýratyn gün babatda hiç wagt anyk ynamda bolmandym, sebäbi hiç bir adamyň şol günü we sagady bilip bilmejekdigine ynanýardym. Meniň çap edilen ähli leksiýalarymda, baş sahypada hem görlişi ýaly, takmynan 1843-nji ýyl diýilýärdi. Dilden aýdylan ähli leksiýalarymda bolsa, men diňleýjilerime hemişe, eger

hasabymda ýalňyşlyk bolmasa, döwürleriň 1843-nji ýylda tamamlanjakdygyny, ýöne soňunyň şol wagtdan hem öň gelip bilmejekdigini aýdyp bilmejekdigimi, şonuň üçin olaryň hemişe taýýarlykly bolmalydyklaryny aýdýardym. 1842-nji ýylda doganlaryň käbiri takyk ýyly uly ynam bilen wagyz etdiler we meniň “eger” diýen sözi goşmagym üçin meni ýazgardylar.

1842-nji ýylyň maý aýynda 1843-nji ýylyň çyzygysy çap edildi we doganlar Millere çykyşyndan “eger” sözünü aýyrmagy aýtdylar.

Miller şeýle dowam etdi: “Jemgyýetçilik metbugaty hem meniň Rebbimiziň gelişi üçin anyk bir günü — 23-nji apreli — kesgitländigimi çap edipdi. Şonuň üçin şol ýylyň dekabrynda, hasaplamamda hiç bir ýalňyşlygy görüp bilmeýändigim sebäpli, men Rebbiň 1843-nji ýylyň 21-nji marty bilen 1844-nji ýylyň 21-nji martynyň arasynda bir wagtda geljekdigine bolan ynanjymy çap etdim.” Miller eýýäm ýedinji aýyň onunjy gününü netije hökmünde kabul edipdi, we Samuel Snow bu netijäni Ýarygije Çagyryşyny yglan etmek üçin ulanmazyndan has öň Miller bu barada ýazypdy. Samuel Snow-yň 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabryny kesgitlemek üçin peýdalanan mantygyny bir ýere jemläp düzen adam Rebbiň ulanan hut Milleridi.

Miller şeýle ýazdy: “1843-nji ýylyň dowamynda metbugat we käbir münberler tarapyndan maňa hem-de meniň bilen baglanyşykly bolanlara iň gazaply ýazgarylşlar ýagdyryldy. Biziň niýetlerimize hüjüm edildi, biziň ýörelgelerimiz ýoýulyp görkezildi, biziň abraýymyz gara edildi.” Wagt geçdi, 1844-nji ýylyň 21-nji marty hem Rebbiň zühur etmezden geçip gitdi. Lapykeçlik örän uly boldy, we köpüsi indi olar bilen bile ýöremedi. Şol wagta çenli, 1840-njy ýyldan bäri, takmynan 200,000 Millerçi bardy, emma şu pursatda bary-ýogy 50,000-si galypdy.

Miller sözüni dowam etdirip şeýle diýdi: “Mundan ozal, 1843-nji ýylyň güýzünde, käbir doganlarym ybadathanalary Babil diýip atlandyryp başladylar hem-de olardan çykmagyň Adventistler üçin borçdugyny öňe sürdüler. Muňa men gaty gynandym. Munuň täsiri örän erbet bolmak bilen çäklenmän, men muny Hudaý Sözüniň ýoýulmagy, Mukaddes Ýazgylaryň zor bilen başga manyda ulanylmagy diýip hasap etdim.” Miller ikinji perişdäniň habary bilen göreşdi, bu bolsa onuň hakyky Ýarygije Çagyryşy habaryny kabul etmegini has-da kynlaşdyrdy. Bu amal ýaýrady, ybadathanalar olara garşy ýapyldy, duşmançylyk döredi we Adventistleriň köpüsini öz degişli ybadathanalaryndan aýyrды.

Neşir edilen wagty geçenden soň, Miller takyk döwür baradaky lapykeçligini boýun aldy, emma imanyny saklap galdy. Ol 1844-nji ýylyň tomsunda, Ýedinji Aý hereketine çenli, Günbatarda zähmet çekmegini dowam etdirdi. Bu herekete onuň hiç hili gatnaşygynyň bolmady; diňe on sekiz aý öň Musanyň Kanunyndaky dabaralaryň şol aýa ýşarat edýändigini barada ýazylan bir hatdan başga. Ol şol meseleleriň şeýle görnüşde ulanyljagyna-da, şeýle delillere ynanmagyň gutulyşyň synagyna öwrüljegine-de garaşmady. Ol 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabryndan iki ýa üç hepde öňe çenli bu hereket bilen hiç hili gatnaşykda bolmady. Miller 1844-nji ýylyň 6-njy oktyabrynda Himese ýazan hatynda şeýle ýazdy: “Ýedinji aýda men öň hiç haçan görmedik bir şöhraty görýärim... Indi, Rebbimiziň ady mübärekdir bolsun, men Mukaddes Ýazgylarda uzak wagtlap dogalyp gelen, emma şu güne çenli görmedik bir gозelligi, bir sazlaşygy, bir laýyklygy görýärim. Rebbe şükür et, eý janym. Dogan Snow, Dogan Storrs we beýlekiler, gözlerimi açmakdaky

gurallyklary üçin mübärekdir bolsunlar. Men öýe tas geldim. Şöhrat, şöhrat, şöhrat, şöhrat.”

Soňra Miller “Ýarygije Çagyryşy” täzeden gözden geçirip, ony fanatizm diýip atlandyrdy. Damsteegt Snow-nyň “Ýarygije Çagyryşy” baradaky habarynyň esasy çyzgysyny Milleriň ozalky işinden alandygyny belleýär.

1844-nji ýylyň mart aýynda çap edilen Snow-nyň hasaplamalary 1844-nji ýylyň 12–17-nji awgustynda geçirilen Exeter çadyr ýygnaýyňa çenli uly ünsi çekmedi. Şol ýerde onuň Mesihini gaýdyp gelşi üçin takyk kesgitlän senesi köp sanly Milleritleri tolgundyrdy we olaryň wagyzçylyk tagallasyny inňokary derejesine ýetirdi. Olaryň bu jogaby “Ýedinji aý” hereketi hökmünde tanalyp başlandy. Millerit ýolbaşçylary ilki başda şübheli garasalar-da, garaşylýan wakadan birnäçe hepde öň olar bu herekete goşuldylar hem-de Snow-nyň garaýyşlarynyň çap edilmegine we goldanylmagyna ýol berdiler.

Ýarygijäniň Çagyryşy we Onuň Netijeleri

Ellen White-nyň ilkinji görnüşi Hudaýyň halkyny asmanyň ýolunda görkezýär; olaryň yzynda “Ýary gije Gykylygy” diýlip atlandyrylýan bir yşyk bardy. Samuel Snow-nyň beýan eden habary düşünilmelidir. 1842-nji ýylyň maý aýynda 300 wagyzçy üçin 300 çyzgy çap edildi. 1844-nji ýylyň 22-nji martynda, ilkinji lapykeçlikden soň, şol çyzgy bir gyra goýuldy we köp adamlar hereketden çykyp gitdiler. Galanlar bolsa garaşmalydylar. Exeter lager ýygnaýynda Snow Rebbiň 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabrynda, Günäleriň Öweziniň gününüň özünde geljekdigini görkezdi. Bu bolsa olary habary wagyz etmäge iterdi.

Ýusup Beýts Ekseter lager ýygnaýyndan soň otly wagonlarynyň içinden geçip barýarka, gaýtalanyp aýdylýan: «Ine, giýeý çykyp gelýär!» diýen sesleri eşidendigini gürrüň berýärdi. Bu hereket iki aýyň dowamynda Amerikanyň Birleşen Ştatlaryny gurşap alyp, 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabryndaky Beýik Lapkeçlige getirdi.

Damsteegt Haýms bilen Milleriň gatnaşmagynda 1844-nji ýylyň 28–29-njy dekabrynda geçirilen Low Hampton Adventistler maslahaty barada pikir bildirýär. Haýms mukaddesleri teselli bermäge, hristian dünýäsini oýarmaga we günäkärlere halasy wagyz etmäge çagyrdy. Birnäçe hepde geçenden soň, Advent metbugaty täzeden işe başlady, we Haýms halaslyk gapysynyň açykdygyny yglan etdi. Miller ýuwaş-ýuwaşdan gapynyň berk ýapylmagy baradaky aňsa düşünjeden ýüz öwürüp, Gijäniň ýarysynyň nidasy baradaky önki garaýyşyna dolandy. Şol aýyň özünde Ellen Waýt öz ilkinji görnüşini aldy; ol görnüş Gijäniň ýarysynyň nidasyny ret edenleriň ýoldan gaçyp düşýändigini görkezýärdi. Şol görnüş diňe bir başgalar üçin däl, edil beýlekiler ýaly Uilýam Miller üçin hem niýetlenendi.

Uilýam Milleriň Soňky Synagy we Mirasy

Irki Ýazgylardan, 257-nji sahypadan:

Soňra meniň ünsüm William Millere gönükdirildi. Ol aladaly görünýärdi we öz halky üçin gaýgy hem jebir-jepa astynda egilipdi. 1844-nji ýylda jebis we mähirli bolan topar öz söýgüsini ýitirýärdi, biri-birine garşy çykýardy we sowuk, imandan gaýtan bir hala düşýärdi.

Ol muny görüp durka, gaýgy onuň güýjüni kemeldýärdi. Men baştutan erkekleriň, esasan hem Joshua Himesiň, oňa gözegçilik edýändiklerini we onuň üçünji perişdäniň habaryny kabul etmeginden howatyr edýändiklerini gördüm.

Bu baglanyşykda üçünji perişdäniň habary Şenbe günidir. Miller gökden gelen ýagtylyga tarap ýykgn edende, bu adamlar onuň aňyny ondan sowmak üçin meýilnamalar düzüp durdular. Adam täsiri ony garaňkylykda saklady we hakykata garşy duranlaryň arasynda onuň täsirini dowam etdirdi. Ahyrsoňy Miller gökden gelen ýagtylyga, ýagny Şenbe gününe garşy sesini galdyrdy. Ol öz lapykeçligine düşündiriş berjek hem-de geçmişe ýagtylyk we şöhrat saçjak habary kabul etmedi. Ol ylahy hikmete derek adam hikmetine bil baglady. Zähetmetden we ýaşdan ysgyndan düşendigi sebäpli, ol özüni hakykatdan saklanlar ýaly derejede jogapkär däl. Günä olaryň üstüne düşýär. Eger Miller üçünji perişdäniň ýagtylygyny görüp bilen bolsady, köp zatlar düşündirilip berlerdi. Emma onuň doganlary oňa şeýle çuň söýgi bildirýärdiler welin, ol özüni olardan hiç haçan üzňe edip bilmejekdigini pikir etdi. Hudaý onuň ölümiň güýjüniň astyna düşmegine ýol berdi hem-de ony hakykatdan daşlaşdyranlardan gizlemek üçin gabyrda gizledi. Musa Wada berlen ýurda girmezinden ön ýalňyşdy; edil sonuň ýaly-da, Miller hem tizden gökdäki Kanana girjek wagty ýalňyşdy. Beýlekiler ony muny etmäge iterdiler; munuň hasabyny hem beýlekiler bermelidirler. Emma perişdeler Hudaýyň bu hyzmatkäriň gymmatly tozanynyň üstünde gözegçilik edýärler we soňky surnaýyň sesine ol daşary çykar.

Netije: Şu Gün Üçin Sapaklar

Netijede aýdylanda, William Miller dünýäniň ahyrynda Ýedinji Gün Adwentistlerini nusgalaýar. Ellen White-nyň ilkinji görnüşi onuň öz döwründen has beter biziň günümüze degişlidir. Dünýäniň ahyrynda Ýedinji Gün Adwentistleri Gijäniň Ýarysyndaky Çagyryşyň ýagtysyny ret ederler. Gijäniň Ýarysyndaky Çagyryşyň ýagtysyna diňe şu taryhy düşünmek arkaly düşüniş bolýar. Ilkinji lapykeçlik nädogry sebäpler bilen şol ýerde bolanlardan Millerit hereketini arassalady we halky olary İn Mukaddes Ýere alyp barjak synag tejribesi üçin taýýarlady. Ilkinji lapykeçlige gelenler diňe 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryna garaşan ýagdaýlarynda mübärekdirler. Bu wagt Hudaý tarapyndan Onuň İn Mukaddes Ýere ýygnaajak bir halkyny emele getirmek üçin niýetlenendir. Gijäniň Ýarysyndaky Çagyryşy ret etmek we ýoldan garmak — bu bütin şu taryhy ret etmektir.

Uilýam Miller üç ýalňyşlyk etdi, biz bolsa hemişe üç synag bilen synalýarys. Onuň ilkinji ýalňyşlygy 1844-nji ýylyň dekabrynda Ýarygije Gykylygyny ret etmegi boldy. Ikinjisi, Hudaýa däl-de, adamlara gulak asmagy boldy; bu bolsa ony üçünji ýalňyşlygyna, ýagny Şenbe gününü ret etmegine alyp bardy. Dünýäniň ahyrynda Ýedinji gün Adventistleri, öz ýolbaşçylaryna gulak asýandyklary sebäpli, Ýarygije Gykylygynyň taryhyny we köne ýollara dolanmak çagyryşyny ret ederler. Şeýle etmek bilen, olar haýwanyň nyşanyna taýýar bolýarlar; bu bolsa Milleriň üç ädimli synag işini gaýtalamakdyr, ol hem olaryň Ýarygije Gykylygynyň habary we taryhy bilen nähili gatnaşykda bolýandyklaryndan başlanýar.

Ilkinji lapykeçden ikinji lapykeçe çenli taryhy öz içine alýan diňe iki pygamberlik bar: 2300 gün (“Görüş gijä galsa-da, oňa garaş”) we 2520. 2520-ni ret etmek, Ýarygije Gykylygyny ret etmektir. Ýarygije Gykylygyny ret etmek, aşakdaky zalym dünýä eltýän ýoldan gaçyp düşmektir.

Muny indiki çykyşda has giňişleýin serederis.